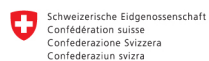

Naslijeđe MKSJ-a u bivšoj Jugoslaviji

*Konferencije Outreach programa MKSJ-a sponzorisan od strane
Evropske unije i vlada Nizozemske i Švicarske*

Kontekstualni okvir

Sponzorisane od strane Evropske unije i vlada Nizozemske i Švicarske

1. Uvod

Outreach program MKSJ organizovaće seriju konferencija u regionu bivše Jugoslavije kako bi pospješio širu diskusiju o svojim dosadašnjim dostignućima i naslijeđu koje će ostaviti za sobom onima na koje njegov rad ima najdirektniji uticaj – građanima bivše Jugoslavije.

Kako se mandat Međunarodnog suda približava kraju, sada je poslednja prilika za MKSJ i zajednice u državama nastalim na prostoru bivše Jugoslavije da ostvare direktan i konstruktivan dijalog o tome kako je ova institucija doprinijela tranzicijskoj pravdi i pomirenju u regionu, šta će za sobom ostaviti kao naslijeđe i šta je moglo ili trebalo biti urađeno drugačije. Potrebu za ovakvom vrstom dijaloga dodatno pojačava činjenica da više od 20 godina nakon što su sukobi u bivšoj Jugoslaviji počeli, i više od deceniju nakon što su okončani, proces suočavanja s prošlošću je i dalje veoma spor u državama nastalim na prostoru bivše Jugoslavije, dok pomirenje ostaje udaljeni cilj.

Uprkos mnogim dostignućima MKSJ-a, njegovo naslijeđe i dalje je nedovoljno iskorišteno u većini procesa tranzicione pravde u regionu – u utvrđivanju i iskazivanju istine, u potrazi za nestalima koji su nasilno odvedeni, u stvaranju kulture sjećanja i poštovanja za žrtve, u potraživanju pravičnih reparacija za njih i u reformi institucija. Osim sudova za ratne zločine na nacionalnom nivou, samo mali broj nevladinih organizacija i nekolicina pojedinaca u regionu redovno i na sistematski način koriste naslijeđe MKSJ-a u svojim aktivnostima usmjerenim na tranzijsku pravdu.

Pa ipak, naslijeđe MKSJ-a – činjenice koje je utvrdio, njegove arhive i doprinos vladavini prava u regionu – može predstavljati presudni zamajac u procesu suočavanja s prošlošću i konačnom pomirenju. Ima naznaka da osim negativne percepcije MKSJ-a u državama nastalim na prostoru bivše Jugoslavije, drugi faktori takođe doprinose nedovoljnom korišćenju njegovih potencijala u regionu: nedostatak znanja o naslijeđu MKSJ-a i načinima na koje mu se može pristupiti, nedostatak pristupa internetu ili znanja kako koristiti website i online pravnu bazu podataka; nedostupnost većine transkripata suđenja na lokalnim jezicima, nedostupnost većeg dijela spisa javnosti - da navedemo samo neke od njih.

Potreba za održavanjem takve diskusije sa akterima u regionu jedan je od zaključaka konferencije Međunarodnog suda pod nazivom *Procjena naslijeđa MKSJ*, koja je održana u Haagu u februaru 2010. Slična mišljenja su izrečena na narednoj konferenciji održanoj 2011. godine u Haagu. Strategija naslijeđa Međunarodnog suda je definisana uz pomoć mnoštva međunarodnih aktera i aktera na nacionalnom nivou koji su učestvovali na gore-pomenutim skupovima i drugim vidovima konsultacija. Međutim, nikakve javne rasprave nisu vođene na području regiona bivše Jugoslavije, čime je broj ljudi koje su mogle doprinijeti oblikovanju naslijeđa Međunarodnog suda sveden na minimum. Od presudne je važnosti da se u ovu diskusiju uključi što širi presjek zajednica u bivšoj Jugoslaviji i da se ona proširi od diskusije samo o dostignućima Međunarodnog suda do toga kako ta dostignuća mogu biti korišćena u aktuelnom paralelnom procesu suočavanja s prošlošću. Na taj način, krajnji korisnici bi dobili priliku da izraze svoje poglede na prepreke i predlože ideje o tome kako sveobuhvatnije i efikasnije koristiti naslijeđe MKSJ-a u procesu suočavanja s prošlošću. Takve povratne informacije iz zajednica će omogućiti Međunarodnom sudu da, ukoliko to bude potrebno, revidira svoju strategiju naslijeđa na vrijeme, kako bi se postigle istinske i djelotvorne promjene prije predviđenog zatvaranja ove institucije krajem 2014. godine.

Sada kada su posljednja suđenja na Međunarodnom sudu u toku, važnije je nego ikad da MKSJ dopre do zajednica kojih se njegov rad tiče i obavijesti ih o koracima bez presedana koji su do sada napravljeni kako bi se obezbijedilo pozivanje na odgovornost za počinjene zločine, ali takođe i da čuje mišljenja građana o dodatnim koracima koje treba preduzeti kako bi se obezbijedilo pozitivno naslijeđe rada Međunarodnog suda.

Ciljevi konferencija o naslijeđu

Prevažodni cilj ovih konferencija je da doprinesu procesu suočavanja s prošlošću u regionu i učvrste naslijeđe Međunarodnog suda i njegovo korišćenje u regionu bivše Jugoslavije.

Konkretni ciljevi projekta

- Da unaprijedi znanje ciljnih grupa o dostignućima Međunarodnog suda i potencijalnom uticaju koji to može imati na širi proces pomirenja u državama nastalim na području bivše Jugoslavije.
- Da posluži kao platforma za pokretanje ideja i stvaranje partnerstava na projektima koji koriste naslijeđe MKSJ-a za aktivnosti na polju tranzicijske pravde u regionu.
- Da obavi konsultacije s akterima i generiše interes i podršku za strategiju naslijeđa MKSJ-a u bivšoj Jugoslaviji.
- Da podijeli i pribavi informacije i uspostavi kontakte i partnerstvo s različitim akterima u bivšoj Jugoslaviji, odnosno da izvrši procjenu toga šta različiti akteri rade u odnosu na proces suočavanja s prošlošću u regionu.
- Da pruži priliku za konsultacije i kreativni dijalog, promoviše koordinaciju i konsolidaciju napora koji se ulažu u bivšoj Jugoslaviji.
- Da prikupi informacije i stimuliše diskusiju o očekivanjima država nastalih na području bivše Jugoslavije u vezi sa sveobuhvatnom strategijom naslijeđa Međunarodnog suda .
- Da, ukoliko to bude potrebno, adaptira i prilagodi postojeću strategiju naslijeđa Međunarodnog suda na osnovu povratnih informacija dobijenih u regionu.

2. Učesnici i ciljne grupe

Među učesnicima će biti sadašnji i bivši visoki zvaničnici Međunarodnog suda, predstavnici nacionalnih pravosuđa, stručnjaci na polju tranzicijske pravde s geografskih lokacija koje su doživele slična iskustva kao i bivša Jugoslavija, žrtve, članovi njihovih porodica i udruženja, mladi, pravnici, novinari, političari, predstavnici nevladinih organizacija, predstavnici akademske zajednice i umjetnici iz država nastalih na području bivše Jugoslavije.

3. Aktivnosti

Predstavnici svih ciljnih grupa biće pozvani da uzmu aktivno učešće na konferencijama. Na svakoj od konferencija većina učesnika će biti iz države u kojoj se konferencija održava, dok će neki od gostiju biti iz regiona ili neke druge postkonfliktne regije, kako bi se podijelila iskustva o sličnim pitanjima. Svaka konferencija će se sastojati od četiri panela. Panelisti će predstavljati različite ciljne grupe, tako da paneli uključujuju poglede žrtava i njihovih udruženja, zvaničnika MKSJ-a,

nacionalnog pravosuđa, civilnog društva i akademske zajednice. Svi učesnici konferencija će biti pozvani da uzmu aktivno učešće u diskusijama. Opšte teme će biti iste za svaku konferenciju, ali će se konkretna pitanja koja će se postaviti i o kojima će se diskutovati vjerovatno razlikovati u svakoj od tri države, u zavisnosti od lokalnih prioriteta. Četiri opšta panela će biti:

- Šta je naslijeđe Međunarodnog suda i koja je njegova uloga u procesu tranzicijske pravde?
 - o Ovaj panel će pružiti pregled pitanja o kojima se diskutuje u vezi s naslijeđem Međunarodnog suda, gledano iz perspektive MKSJ-a, nacionalnih pravosuđa, žrtava, civilnog društva i predstavnika akademske zajednice.
- Suočavanje s prošlošću nakon Međunarodnog suda – uloga Mehanizma za međunarodne krivične sudove (MMKS), nacionalnih pravosuđa i vansudskih mehanizama pozivanja na odgovornost
 - o Ovaj panel će diskutovati o ključnim pitanjima u vezi sa suočavanjem s prošlošću u regionu nakon što Međunarodni sud okonča svoj mandat, i ulozi koju MMKS, nacionalna pravosuđa i drugi mehanizmi mogu imati u tom procesu.
- Budućnost prošlosti: Opseg naslijeđa MKSJ-a
 - o Glavna pitanja o kojima će se diskutovati na ovom panelu biće kako da se uveća uticaj naslijeđa Međunarodnog suda na suočavanje s prošlošću u regionu u predstojećim godinama.
- Važnost arhiva Međunarodnog suda
 - o Ovdje će se razgovarati o ključnim pitanjima koja se tiču budućnosti arhiva Međunarodnog suda i njihovog korišćenja u procesima tranzicijske pravde u regionu, prvenstveno pitanje njihovog čuvanja, pristupa i *outreacha*.